

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ*

Υ Π Ο
ΗΛΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ

Μετὰ τὸν Δεύτερον Παγκόσμιον Πόλεμον

Μετὰ τὸν Δεύτερον Παγκόσμιον Πόλεμον ἡ Ἱεραποστολικὴ Προτεσταντικὴ Ἐπιστημονικὴ Γραμματεία γνωρίζει πραγματικὴν ἄνθησιν. Τὰ ἐκδοθέντα ἔργα εἶναι πλέον ἀδύνατον νὰ μνημονευθοῦν μετὰ τῆς δεούσης πληρότητος, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον νὰ ἀναλυθοῦν. Ἐν συνεχείᾳ καὶ κατὰ τρόπον μᾶλλον ἢ ἤττον βιβλιογραφικὸν θὰ παραθέσωμεν τὰς κυριωτέρας ἐκ τῶν ἐμπιπτουσῶν εἰς τὸ θέμα μας ἐκδόσεων.

Εἰς τὴν Γερμανίαν τὴν ἀρχὴν εἰς τὴν προβληματολογίαν τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς κάμνει ὁ ἤδη μνημονευθεὶς Hartenstein δ' ἐνὸς ἄρθρου τοῦ τὸ ὅποιον ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ «Deutsches Evangelisches Weltmission Jahrbuch 1951», ἐκδιδόμενον ὑπὸ Walter Freytag ἐν Hamburg ὑπὸ τὸν τίτλον: «Zur Neubesinnung über das Wesen der Mission». Τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Μαρτίνος Schlunk ἐξέδωσεν ἐν Stuttgart τὸ ἔργον τοῦ «Die Weltmission der Kirche Christi», τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ ἀνατεθεωρημένην ἐκδοσιν τοῦ παλαιότερου ἔργου τοῦ «Die Weltmission des Christentums», προσθέσας μόνον ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς ἱεραποστολῆς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους. Τὸ 1953 ὁ Φραγκίσκος Wiebe ἐδημοσίευσεν ἐν Göttingen τὸ βιβλίον τὸ «Mission und Theologie». Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξεδόθη ἡ ἀξιόλογος μελέτη τοῦ Walter Holsten, «Das Kerygma und der Mensch», ἐν München. Τοῦτο ἀποτελεῖ εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Ὁρησκειολογίαν καὶ τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς. Εἰς τὸ τρίτον μέρος τοῦ, τὸ ὅποιον ἀσχολεῖται περὶ τὰ εἰς τὴν ἱεραποστολὴν ἀφορῶντα προβλήματα, ἐνδιατρίβει περὶ τὰ κυριώτερα προβλήματα αὐτῆς, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῆς βιβλικῆς θεμελιώσεως τῆς ἱεραποστολῆς. Ἀξίον μνημονεύσεως εἶναι ἐν προκειμένῳ τὸ ἄρθρον τοῦ Gerhard Rosenkranz, «Missionswissenschaft als Wissenschaft», τὸ ὅποιον ἐδημοσίευσεν τὸ 1956 ἐν τῷ περιοδικῷ «Zeitschrift für Theologie und Kirche». Μνημονεύομεν ἐπίσης τοῦ βιβλίου τοῦ Λουδοβίκου Lochet, «Die Sendung der Kirche im Zwanzigsten Jahrhundert», ἐκδοθὲν ἐν Freiburg τὸ 1958, ὡς καὶ τοῦ βιβλίου τοῦ Hans Jochen

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 355 τοῦ προηγουμένου τόμου.

Margull, σήμεραν Καθηγητοῦ τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Ἀμβούργου, «Theologie der Missionarischen Verkündigung», τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη τὸ 1959 ἐν Stuttgart καὶ τὸ ὁποῖον ἀντιμετωπίζει τὴν θεολογίαν τῆς Ἱεραποστολῆς ὡς οἰκουμενικὸν πρόβλημα.

Εὐσύνοπτον εἰσαγωγὴν εἰς τὴν θεολογίαν τῆς Ἱεραποστολῆς ἐδημοσίευσεν ἐν München τὸ 1958 ὁ Γεώργιος Vicedom Καθηγητῆς τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Augustana ἐν Neuendettelsan ὑπὸ τὸν τίτλον «Missio Dei. Einführung in eine Theologie der Mission». Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο πραγματεύεται κεντρικὰ θέματα τῆς θεολογίας τῆς Ἱεραποστολῆς, ὡς τὴν ἀποστολὴν, τὰ κίνητρα τῆς Ἱεραποστολῆς καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς. Ὁ Ἐρρίκος Krüger ὑπὸ τὸν τίτλον «Wesen und Aufgabe der Missionstheologie» ἐξέδωσεν ἐν Wuppertal-Barmen τὸ 1960 πραγματείαν, ἀναφερομένην εἰς τὸν τρόπον κατανοήσεως τῆς Ἱεραποστολῆς ὑπὸ τοῦ Martin Kähler, προτάσων εἰς ταύτην γενικὴν εἰσαγωγὴν. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκυκλοφορήθη ἐπίσης τὸ ἀξιόλογον βιβλίον τοῦ Δανιὴλ Niles «Die Botschaft für die Welt», ἐκδοθὲν ἐν München.

Ὁ ἀποθανὼν Καθηγητῆς τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἀμβούργου Walter Freytag ἐξέδωσεν ἐν Μονάχῳ τὸ 1961 εἰς δύο τόμους τοὺς λόγους του καὶ τὰ ἄρθρα του. Τὸ ἔργον του ἀποτελεῖ πλουσίαν πηγὴν θεωρητικῶν προβλημάτων τῆς Ἱεραποστολῆς. Τὸ μεθεπόμενον ἔτος ὁ Gerhard Rosenkranz ἐπανῆλθεν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς θεωρήσεως τῆς Ἱεραποστολῆς ἐξ ἐπιστημονικῆς ἐπόψεως, δημοσιεύσας εἰς τὸ περιοδικὸν «Occasional Bulletin of the Missionary Research Library», τὸ ἄρθρον «The Study of Missions in its Scientific Aspects». Τέλος καὶ δίκην ἀνασκοπήσεως τῆς εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς συντελεσθείσης ἐργασίας ὁ Klams Bockmühl ἐξέδωσεν ἐν Stuttgart τὸ 1964 μικρὰν μελέτην (51 σελίδες) ὑπὸ τὸν τίτλον «Die neuere Missionstheologie. Eine Erinnerung an die Aufgabe der Kirche».

Ἡ Ὀλλανδία, συνεχίζουσα τὴν παράδοσίν της, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ καὶ κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἀξιολόγους μελέτας εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς. Τὸ 1948 ἐκυκλοφορήθησαν τὰ δύο πρῶτα μετὰ τὸν πόλεμον ἀξιόλογα ἔργα. Τὸ πρῶτον εἶναι τοῦ A. A. Van Ruler «Het Apostolat der kerk en het Ontwerp-kerkorde», ἐκδοθὲν ἐν Nijkerk. Εἰς τοῦτο ὑποστηρίζεται, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀσκεῖ Ἱεραποστολὴν, ἀλλὰ ὅτι αὐτὴ αὕτη ἡ Ἐκκλησία ἐκ τῆς φύσεώς της εἶναι Ἱεραποστολική. Τὸ δεῦτερον εἶναι τοῦ γνωστοῦ θεωρητικοῦ τῆς Ἱεραποστολῆς θεολόγου J. C. Hoekendijk «Kerk en Volk in de Duitse Zendingwetenschap», ἐκδοθὲν ἐν Utrecht. Εἰς αὐτὸ ἀναλύει τὰς ἀπόψεις τῶν Γερμανῶν θεωρητικῶν τῆς Ἱεραποστολῆς καὶ κρίνει ταύτας κατὰ τὴν ἰδικὴν του ἀντίληψιν περὶ Ἐκκλησίας. Διὰ τὰ κίνητρα τῆς Ἱεραποστολῆς ἀφιέρωσεν εἰδικὸν ἄρθρον ὁ Evert Jansen-Schoonhoven εἰς τὸ «Ne-

derlands Theologisch Tijdschrift» τὸ 1950/51. Τὸ ἐπόμενον ἔτος (1952) ὁ Hoekendijk ἐδημοσίευσε περισπούδαστον ἄρθρον εἰς τὴν «Evangelische Missions-Zeitschrift» ὑπὸ τὸν τίτλον: «Die Kirche Missionsdenken». Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν καλλιτέραν συμβολὴν πρὸ τοῦ συνεδρίου τοῦ Willingen ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ἀσκηθεισῶν κριτικῶν τῆς ἐκκλησιοκεντρικῆς ἱεραποστολικῆς θεολογίας. Τὸ 1954 ἐδημοσιεύθησαν δύο εἰσαγωγαὶ εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς. Ἡ πρώτη, μικρὰ εἰς ἕκτασιν (48 σελίδες), ἐξεδόθη ἐν Nijkerk ὑπὸ τοῦ προμνημονευθέντος A. A. van Ruler ὑπὸ τὸν τίτλον «Theologie van het Apostolat». Ἡ δευτέρα εἶναι ἔργον τοῦ συντηρητικοῦ θεολόγου Johan Herman Bavinck, ἐκδοθεῖσα ἐν Kampen ὑπὸ τὸν τίτλον: «Inleiding in de Zendingwetenschap». Αὕτη ἀποτελεῖ τὴν καλλιτέραν εἰς τὸ εἶδος τῆς μελέτην τόσον ἐν Ὀλλανδίᾳ ὅσον καὶ ἐν Γερμανίᾳ. Τὸ 1960 μετεφράσθη εἰς τὴν ἀγγλικὴν καὶ ἐξεδόθη ἐν Φιλαδελφείᾳ. Ὑπὸ τὴν ἐκκλησιολογικὴν σκοπιᾶν τῆς ἱεραποστολῆς ἐδημοσίευσεν ἐν Kempren ὁ J. G. Gilhuis εἰδικὴν μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ecclesiocentrische Aspecten van het Zendingswerk». Τέλος διὰ τὸ 1960 μνημονεύομεν τὸ ἄρθρον τοῦ προμνησθέντος Bavinck εἰς τὸ ἐν Stuttgart ἐκδοθὲν «Weltkirchenlexikon» ὑπὸ τὸν τίτλον: «Missionswissenschaft» καὶ τὸν ἐναρκτήριο ἄρθρον ὡς Καθηγητοῦ τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς τοῦ H. du Plessis ὑπὸ τὸν τίτλον: «Die Missiologie als Theologische Wetenskap».

Ἡ διαμαρτυρομένη Γαλλία εἰσέρχεται κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τὸ πρῶτον εἰς τὴν μελέτην τῶν θεωρητικῶν ἱεραποστολικῶν προβλημάτων. Ὁ Herbert Roux ἐξέδωσεν εἰς Παρισίοις ἐν ἔτει 1956 μικρᾶς ἐκτάσεως μελέτην (94 σελίδες) ὑπὸ τὸν τίτλον «Eglise et Mission». Αἱ ἀπόψεις του εἶναι, ὅτι ἡ Ἐκκλησία καθίσταται πράγματι μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ἱεραποστολῆς, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ ἱεραποστολὴ συνδέεται πρὸς τὴν φύσιν τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν Ἑλβετίαν ἔχομεν τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1964 ἐκδοθεῖσαν ἐν Ζυρίχῃ μελέτην τοῦ Werner Bieder «Das Mysterium Christi und die Mission». Ἡ ἐργασία αὕτη ἀποτελεῖ συμβολὴν εἰς τὴν κατανόησιν τῆς ἱεραποστολῆς ἐκ τῆς μυστηριακῆς ὑποστάσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἀγγλία κατὰ τὴν περίοδον ταύτην εἶδε δημοσιευομένας ἱκανὰς μελέτας συναφεῖς πρὸς τὸ θέμα μας. Ἀρχόμεθα διὰ τῆς κατὰ τὸ 1946 ἐκδοθείσης ἐν Λονδίῳ μελέτης τοῦ ἀγγλικανοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Southampton E. R. Morgan ὑπὸ τὸν τίτλον: «The Mission of the Church». Εἰς τὰ 19 κεφάλαια τοῦ βιβλίου καταδεικνύει τὰς σχέσεις, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν μεταξύ ἱεραποστολῆς καὶ Ἐκκλησίας. Τὴν ἱεραποστολὴν στηρίζει εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, θεωρεῖ δὲ ταύτην ὡς μέρος τοῦ παγκοσμίου σχεδίου τοῦ Θεοῦ. Περὶ τῶν σχέσεων τοῦ Ἁγ. Πνεύματος πρὸς τὴν ἱεραποστολὴν ἔγραψεν ὁ J. E. Filson εἰς τὸ ἐν Λονδίῳ ἐν ἔτει 1950 ἐκδοθὲν βιβλίον του

«The Blessing of the Holy Spirit»). Ἐνδιαφέρουσαν μελέτην ἐξέδωσεν ἐν Λονδίῳ τὸ 1951 ὁ Henry Cook ὑπὸ τὸν τίτλον: «The Theology of Evangelism» ἐν τῇ ὁποίᾳ πραγματεύεται τὴν θέσιν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὸν κόσμον τῆς σήμερον. Ὁ γνωστός ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος ἐν Ἰνδίας καὶ μέχρι πρότινος Διευθυντὴς τοῦ τμήματος Ἱεραποστολῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Lesslie Newbigin ἐξέδωσεν ἐν Παρισίοις τὸ 1959 μεταξὺ πολλῶν ἄλλων καὶ τὸ μικρὸν ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «La mission mondiale de l' Eglise». Ἐν αὐτῷ μελετᾷ τὴν ὑπάρχουσαν σχέσιν μεταξύ Ἐκκλησίας καὶ Ἱεραποστολῆς καὶ ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ καθόλου ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἱεραποστολικὴν διάστασιν. Εἰς τὸ δεύτερον μέρος ἐξάγει τὰ ἐκ τῶν ἀνωτέρω θέσεων του πρακτικὰ συμπεράσματα. Τὸ 1962 ἐξέδωσεν ἐν Λονδίῳ ὁ D. T. Niles τὸ ἔργον του «Upon the Earth: The Mission of God and the Missionary Enterprise of the Church»⁷⁷. Διαιρεῖ τοῦτο εἰς τρία μέρη: Τὸ πρῶτον πραγματεύεται τὴν πίστιν εἰς τὰς διαφόρους ἐκφάνσεις αὐτῆς, τὸ δεύτερον τὸ πρόβλημα τῆς ἱεραποστολῆς καὶ τὸ τρίτον τὴν συνάντησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς τὰς λοιπὰς θρησκείας καὶ τὸν κόσμον. Τὴν ἱεραποστολὴν ὡς οὐσιαστικὸν στοιχεῖον τῆς Ἐκκλησίας ὑποστηρίζει ὁ Douglas Webster εἰς τὴν ἐν Λονδίῳ κατὰ τὸ 1962 ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Local Church and World Mission» σύνοψιν τεσσάρων διαλέξεων του πρὸς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Durham. Τέλος τὸ ἐπόμενον ἔτος, νέον μικρᾶς ἐκτάσεως ἀλλ' ἀξιόλογον ἔργον ἐδημοσιεύθη ἐν Λονδίῳ ὑπὸ τοῦ Newbigin. Ὁ τίτλος του: «The Relevance of Trinitarian Doctrine for today's Mission». Εἰς αὐτὸ καταδεικνύει τὴν συμμετοχὴν τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἁγ. Τριάδος εἰς τὸ σύγχρονον ἔργον τῆς ἱεραποστολῆς.

Ἐκπληκτικὴ ἀνθισις τῆς ἐπιστημονικῆς ἱεραποστολικῆς γραμματείας ἐσημειώθη ἐν Ἀμερικῇ. Εὐθὺς μετὰ τὴν λήξιν τοῦ δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου (1946) ὁ Μεθοδιστὴς William Katcham Anderson ἐξέδωσεν ἐν Nashville τὸ ἔργον «Christian World Mission», εἰς τὸ ὁποῖον ἀσχολεῖται περὶ τὴν θεωρίαν τῆς Ἱεραποστολῆς καὶ περὶ τὰς συγχρόνους μεθόδους δράσεως. Συντηρητικῶν κατευθύνσεων μελέτη εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Harold Lindsell ἐκδοθὲν ἐν Wheaton, Ill. ἐν ἔτει 1949 ἔργον «A Christian Philosophy of Missions». Ἡ ἐν αὐτῷ πραγμάτευσις τῶν θεμάτων γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Ἁγ. Γραφῆς. Ἀκολουθεῖ τὸ ἔργον τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς εἰς τὸ Βιβλικὸν Ἰνστιτοῦτον τοῦ Moody, Harold Cook, «An Introduction to the Study of Christian Missions» ἐκδοθὲν ἐν Chicago τὸ 1954. Ὁ συγγραφεὺς τῆς θεολογικῆς κατευθύνσεως τῶν Fundamentalist ἐξετάζει τὸ θέμα του ἐκ τῆς ὀπτικῆς γωνίας τῆς πίστεως. Σημειοῦμεν τὴν

77. Γερμανικὴ μετάφρασις τὸ αὐτὸ ἔτος ἐν Stuttgart ὑπὸ τὸν τίτλον «Feuer auf Erden: Gottes Sendung und das Missionswerk der Kirchen».

ἐργασίαν «The Theology of Evangelism» τοῦ Taito Almar Kantonen, ἐκδοθεῖσαν ἐν Φιλαδελφείᾳ τὸ 1954 καὶ τὴν «Toward a Theology of Evangelism» τοῦ Julian N. Hartt, ἐκδοθεῖσαν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τὸ ἐπόμενον ἔτος. Τὸ 1958 ὁ William A. Clebsch ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ περιοδικὸν «Canadian Journal of Theology» ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον: «The Mission of the Church as the Context of Theological Education». Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐμφανίζεται ἡ πρώτη συναφῆς ἐργασία τοῦ γνωστοῦ θεωρητικοῦ τῆς Ἱεραποστολῆς Gerald Harry Anderson ὑπὸ τὸν τίτλον «The Theology of Missions: 1938-1957», δημοσιευθεῖσα ὡς ἄρθρον εἰς τὸ περιοδικὸν «Nexus». Ἐκτοτε ἤρξατο παρὰ τοῦ ἰδίου σειρά ὅλη δημοσιευμάτων, σχέσιν ἐχόντων πρὸς τὸ θέμα μας.⁷⁸

Τελευταῖον ἔργον του εἶναι ἡ κατὰ τὸ 1961 ἐκδοθεῖσα ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ συλλογικὴ ἐργασία ὑπὸ τὸν τίτλον «The Theology of the Christian Mission». Εἰς ταύτην συνεργάζονται 26 ἐπιστήμονες, ἅπαντες Προτεστάνται, πλὴν τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ André Seumois. Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ τελευταῖον πραγματεύεται τὸ θέμα τῆς θεωρίας τῆς ἱεραποστολῆς. Ἀξιόλογον συμβολὴν προσέφεραν ὁ Harrey Potthoff ὑπὸ τὸν τίτλον «Contemporary Theology and the Christian Mission» εἰς τὸ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κατὰ τὸ 1960 ἐκδοθὲν συλλογικὸν ἔργον: «The Christian Mission today». Συγκλείομεν τὴν ἐπισκόπησιν ταύτην διὰ τῆς μνείας τοῦ ἄρθρου τῶν Nolan P. Jacobson καὶ William E. Winn «A new Theology for a new Missiology», δημοσιευθὲν τὸ 1963 εἰς τὸ περιοδικὸν «Theology today» καὶ διὰ τοῦ ἄρθρου τοῦ Ἰάπωνος Masatoshi doi «Introduction to a Theology of Mission», δημοσιευθέντος τὸ 1965 ἐν τῷ ἐν Kyoto ἐκδιδομένῳ περιοδικῷ «Studies in the Christian Religion».

Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία

Ἀπὸ τοῦ 1900 μέχρι τοῦ πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου.

Καίτοι οἱ Διαμαρτυρόμενοι, ὡς εἶδομεν, ἤρχισαν ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν ἱεραποστολὴν βραδύτερον τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, ἡ περὶ ἱεραποστολῆς ὡς ἐπιστήμης κίνησις των ἐγνώρισε ταχύτεραν ἐξέλιξιν, ὥστε εἰς σύντομον σχετικῶς χρονικὸν διάστημα νὰ συγκροτήσουν τὴν περὶ τὴν ἱεραποστολὴν θεωρητικὴν ἐνασχόλησιν εἰς αὐτόνομον ἐπιστήμην, νὰ ἐντάξουν ταύτην εἰς τὸν κύκλον τῶν θεολογικῶν μαθημάτων καὶ πρῶτοι πάντων νὰ καθιερώσουν εἰδικὴν ἑδραν πρὸς θεραπείαν τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς.

78. Motives for the Christian Mission, ἐν: Motive 1958, σελ. 8-11, The Theology of Mission among Protestants in the Twentieth Century, ἐν: Gerald H. Anderson, The Theology of the Christian Mission, New York 1961, σελ. 3-16, A Theocentric Approach, to the Christian Mission, ἐν: World Outlook 1961, σελ. 7-10.

Ἡ ταχεῖα αὐτὴ παρὰ τοῖς Διαμαρτυρομένοις ἐξέλιξις τῶν πραγμάτων ἤσκησε βαθεῖαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς ὥστε αὐτὴ νὰ ἀποτελέσῃ τὸ ἔναυσμα διὰ τὴν ἐκ μέρους αὐτῶν σύντονον ἀντιμετώπισιν τοῦ θέματος, ἡ ὁποία ὠδήγησεν εἰς τὴν καθιέρωσιν καὶ παρὰ τοῖς Ρωμαιοκαθολικοῖς τῆς Ἐπιστήμης Ἱεραποστολῆς. Ὁ Ρωμαιοκαθολικὸς Καθηγητὴς τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς ἐν Ρώμῃ André Seumoίς θεωρεῖ ὅτι «καὶ περὶ τῆς φύσεως τῆς Ἱεραποστολῆς ὡς ἐπιστήμης ἰδέαι τοῦ Διαμαρτυρομένου θεολόγου Warneck ἤσκησαν τεραστίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοὺς Καθολικοὺς πρωτεργάτας τοῦ κινήματος τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς»⁷⁹.

Πρωτεργάτης ἐν τοῖς Ρωμαιοκαθολικοῖς τοῦ κινήματος τούτου πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὁ Γερμανὸς Ροβέρτος Streit. Οὗτος τὸ 1907 ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ διὰ τὸν κλῆρον τῆς Γερμανίας προωρισμένον περιοδικὸν «Der katholische Seelsorger» ἄρθρον, ἐκδοθὲν ἐν ἀνατύπῳ ἐν Paderborn, ὅπου ἔθεσε τὰς πρώτας βάσεις τοῦ ἐν λόγῳ κινήματος. Ἦδὴ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ προβαίνει εἰς σύγκρισιν μεταξὺ τῶν παρὰ τοῖς Διαμαρτυρομένοις συντελεσθεισῶν προόδων εἰς τὸν τομέα αὐτὸν καὶ τῆς κρατούσης παρὰ τοῖς Ρωμαιοκαθολικοῖς καταστάσεως καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι οἱ Προτεστάνται διαθέτουν Ἱεραποστολικὴν γραμματεῖαν πλουσίαν καὶ συστηματικῶς ἐκτεθειμένην⁸⁰. Τὸ μεθεπόμενον ἔτος εἰς νέαν του ἐργασίαν ἐνδιατρίβει περὶ τὰ εἰς τὴν Ἱεραποστολὴν ἀναφερόμενα ἐπιστημονικὰ ἔργα καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι ἐκ Ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς οὐδεμία συστηματικὴ ἐκθεσις περὶ τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς ὑπάρχει⁸¹. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκδίδει καὶ ἐτέραν ἐργασίαν περὶ τῆς Ἱεραποστολῆς εἰς τὴν Ἑρμηνευτικὴν καὶ τὴν Πατρολογίαν. Ἡ πρώτη ἐπιτυχία τοῦ Streit ἦτο νὰ πείσῃ τὸ ἐν Breslau κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος συνελθὸν Συνέδριον τῶν Γερμανῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἱεραποστόλων, ὅπως ἐνδιαφερθῆ διὰ τὰ θέματα τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς. Τοῦτο, ἀποδεχθὲν τὰς προτάσεις του, συνεχρότησεν εἰδικὴν πρὸς τοῦτο Ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία, μελετήσασα τὸ θέμα, ἀπέστειλε πρὸς ἅπαντας τοὺς Γερμανοὺς Ἐπισκόπους καὶ τοὺς Καθηγητὰς τῶν Πανεπιστημίων σχετικὴν ἐγκύκλιον, συνταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Streit καὶ ὁμιλοῦσαν περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἱστορίας τῆς Ἱεραποστολῆς. Ἡ ἐκθεσις, διαιροῦσα τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς εἰς δύο τομεῖς, τὴν θεολογίαν τῆς Ἱεραποστολῆς καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἱεραποστολῆς, παρέχει τὴν ἐντύπωσιν ἐπιδράσεως ἐπ' αὐτὴν τῆς ἀντιστοίχου ὑπὸ τοῦ Warneck διαιρέσεως τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς⁸².

79. Seumoίς, André, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 26.

80. Streit, Robert, Die deutsche Missionsliteratur, Paderborn 1907 σελ. 6.

81. Streit, Robert, Die theologisch-wissenschaftliche Missionskunde, Paderborn 1909 σελ. 4.

82. Streit, Die Missionsgeschichte in ihrer gegenwärtigen Lage und der Plan einer Missions-Bibliographie, Freiburg i.B. 1910.

Κατ' Αὐγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1910 εἰς τὸ ἐν Augsburg συνέδριον τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἡ ἔκθεσις τοῦ Streit γίνεται ἀντικείμενον μελέτης. Εἰς τὸ αὐτὸ Συνέδριον ὁ ἐξ Ἀλσατίας ὀρμώμενος Καθηγητῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Münster ἱερεὺς Ἰωσήφ Schmidlin ἀνέγνωσεν ὑπόμνημα περὶ τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως εἰς τὰ Πανεπιστήμια⁸³. Συγκροτεῖται Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τῶν εἰσηγήσεων. Κατὰ τὴν συνάντησίν της τῆς 20ῆς Ἰανουαρίου 1911 ἀποφασίζει τὴν ἵδρυσιν τοῦ «Internationale Institut für missionswissenschaftliche Forschungen» (Διεθνοῦς Ἰνστιτούτου δι' ἐπιστημονικὰς ἱεραποστολικὰς ἐρεῦνας), ἡ ὁποία ἐπραγματοποιήθη τὴν 10ην Αὐγούστου τοῦ 1911. Παράλληλος ἐξέλιξις συντελεῖται καὶ ὡς πρὸς τὴν παρὰ τοῖς Ρωμαιοκαθολικοῖς ἵδρυσιν τῆς πρώτης Ἐδρας τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς. Ἡ πρώτη πρὸς τοῦτο ἀφορμὴ παρέχεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς Βεσσοφαλίας, τὸ ὁποῖον ἐν ἔτει 1909 διέταξε τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Münster, ὅπως εἰς τὰ ὑπ' αὐτῆς διδασκόμενα μαθήματα λάβῃ ὑπὲρ ὅσων τὰ θέματα τῶν ἀποικιῶν. Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ ἀνέθεσε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς εἰς τὸν Καθηγητὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας Ἰωσήφ Schmidlin. Οὗτος ἀπεδέχθη ταύτην εὐχαρίστως καὶ ἤρξατο ἀπὸ τοῦ ἐπομένου ἔτους τὴν παράδοσιν μαθημάτων ἐχόντων σχέσιν πρὸς τὴν Ἱεραποστολὴν. Σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου καὶ καλλιεργηθείσης τῆς ἰδέας τῆς ἀπὸ Πανεπιστημιακῆς Ἐδρας διδασκαλίας τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς, ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Münster, μετὰ πολλὰς συζητήσεις, προέβη ἐν ἔτει 1914 εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς τακτικῆς Ἐδρας τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς.

Τεθείσης πλέον τῆς βάσεως ὑπὸ τῶν Γερμανῶν Θεολόγων διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν διερεύνησιν τῶν εἰς τὴν ἱεραποστολὴν ἀφορώντων προβλημάτων, ἤρχισε ταχέως ἡ ἐξάπλωσις τῆς ἰδέας ταύτης τόσον μεταξὺ τῶν Γερμανῶν, ὅσον καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλοθινῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Θεολόγων. Ὁ Ροβέρτος Streit καὶ ὁ Ἰωσήφ Schmidlin συνέχισαν τὰς ἐρεῦνας των. Ὁ πρῶτος ἐξέδωσε ἐν Freiburg τὸ ἔτος 1911 τὸν «Führer durch die Deutsche Katholische Missionsliteratur», ἔργον συγκείμενον ἐξ 140 σελίδων, ὁ δεύτερος ἵδρυσεν τὸ αὐτὸ ἔτος τὴν περιοδικὴν ἔκδοσιν «Zeitschrift für Missionswissenschaft», ὅπου ἤρχισε δημοσιεύων ἄρθρα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱεραποστολὴν ὡς ἐπιστήμην, ὡς τὰ «Die katholische Missionswissenschaft» (1911) καὶ «System und Zweige der Missionswissenschaft» (ὁμοίως 1911). Τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Hoffmann ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ 88ον «Jahresbericht der Schlesischen Gesellschaft für vaterländische Kultur, V. Abteil, C. Sektion für Katholische Theologie» μικρὰν πραγματείαν ὑπὸ τὸν τίτλον:

83. Schmidlin, Joseph, Akademische Mittel zur Hebung der Heimathlichen Missionspflege, Freiburg i.B. 1910.

«Missionswesen und Missionswissenschaft». Τὸ 1916 ὁ ἱερεὺς τῆς Μητροπόλεως τῆς Trier, Weber ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ περιοδικὸν «Pastor Bonus» δισέλιδον ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον: «Missionswissenschaftliches». Τὸ ἔτος 1917 ὁ Πέτρος·Ἰωσήφ Louis ὠμίλησεν ἐνώπιον τοῦ ὑπὸ τῶν ἐν Münster διδασκαλισσῶν ὀργανωθέντος ἐπιστημονικοῦ ἱεραποστολικοῦ Συνεδρίου περὶ τῆς σπουδῆς τῆς Ἱεραποστολῆς. Τέλος τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ Schmidlin ἡ πρώτη Εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς⁸⁴, ἡ ὁποία ἐγνώρισε κατὰ τὸ ἔτος 1925 δευτέραν ἐκδοσιν⁸⁵. Ὁ Streit, κρίνων βραδύτερον (1925) τὰς ἐπὶ γερμανικοῦ ἐδάφους ἐκδοθείσας ἐργασίας ἐπὶ τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς, θεωρεῖ ὅτι τὸ ἐν λόγῳ ἔργον τοῦ Schmidlin ἀποτελεῖ τὴν πρώτην συστηματικὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς, τὸσον μεταξύ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, ὅσον καὶ μεταξύ τῶν Προτεσταντῶν κατ' ἀνεξήγητον τρόπον, δεδομένης τῆς προϋπάρξεως τῶν ἤδη προμνημονευθεισῶν ἐργασιῶν τῶν Warneck, Bornemann καὶ Daubanton⁸⁶. Καίτοι παρὰ τοῖς Ρωμαιοκαθολικοῖς ἡ Ἐπιστήμη τῆς Ἱεραποστολῆς εἶχε πλεον εὐρεῖ τὸν δρόμον της, παρὰ ταῦτα ἡ ἐπ' αὐτῆς ἀσκουμένη ὑπὸ τῶν Διαμαρτυρομένων ἐπίδρασις ἐξηκολούθει νὰ εἶναι φανερά. Τὸ μὲν προμνημονευθὲν ἔργον τοῦ Streit (Führer durch die Deutsche Katholische Missionsliteratur) ἠκολούθησε τὴν διαίρεσιν τοῦ ἔργου τοῦ Bornemann, ἡ δὲ Εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς τοῦ Schmidlin ἠκολούθησε μετὰ μικρῶν παραλλαγῶν ἐκείνην τοῦ Warneck. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Warneck ἐπὶ τοῦ Schmidlin διαφαίνεται κυρίως εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἱεραποστολῆς. Ὁ Schmidlin, ἡγηθεὶς τῆς ὑφ' αὐτοῦ ἰδρυθείσης σχολῆς τοῦ Münster (Ohm, Glazik κλπ.), ἐδέχθη ὡς σκοπὸν, ὡς ἄλλωστε καὶ ὁ Warneck, τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου μεταξύ τῶν μὴ Χριστιανῶν καὶ οὐχί, ὡς βραδύτερον ἐδέχθη ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἀρχῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Grentrup⁸⁷ καὶ Πέτρου Charles⁸⁸, τὴν ἐμφύτευσιν τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδὴ τὴν ἀσκησιν ἱεραποστολῆς πρὸς ἅπαντας τοὺς μὴ Ρωμαιοκαθολικοὺς.

84. Schmidlin, Joseph, Einführung in die Missionswissenschaft, Münster 1917, σελ. VI, 208.

85. Περὶ τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς ὁ Schmidlin ἐδημοσίευσεν πλειάδα ἄρθρων. Ἐνταῦθα σημειοῦμεν: Missionswissenschaft und Missionspraxis, ἐν τῷ ἔργῳ: «Der Düsseldorfer Missionskursus», Aachen 1919 καὶ Deutsche Katholische Missionswissenschaft, ἐν: «Internationale Monatschrift für Wissenschaft, Kunst und Technik», 13 (1919) σελ. 300-14, Missions- und Religionswissenschaft, ἐν: «Zetischrift für Missionswissenschaft», 18 (1928) σελ. 1-4, Wie unsere Missionswissenschaft entstand, ἐν: «Zeitschrift für Missionswissenschaft», 21 (1931) σελ. 1-18.

86. Streit, R., Die Katholische deutsche Missionsliteratur, Aachen 1925 σελ. 179.

87. Grentrup, Theod., Jus Missionarium, Steyl Hollandiae 1925, σελ. 7.

88. Charles, Pierre, Les Dossiers de l' Action missionnaire, Louvain - Bruxelles 1938² σελ. 29.

Τὴν Γερμανίαν, ὡς εἶδομεν, ἠκολούθησαν ταχέως καὶ αἱ ἄλλαι χῶραι. Πρώτη ἔρχεται ἡ Ἀμερική. Ὁ L. J. Knapp ἐδημοσίευσε τὸ 1909 εἰς τὴν «American Ecclesiastical Review» ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον: «Neglect of Missions in Literature», ὅπου μνημονεῦει τῶν συναφῶν ἐργασιῶν τοῦ Streit. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐδημοσιεῦθη εἰς τὸ αὐτὸ περιοδικὸν ἄρθρον ὑπὸ Ἰωάννου Graham, ὅπου ἐνδιατρίβει περὶ τὰς μεθόδους τῆς μεταστροφῆς. Καίτοι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀμερικῆς ἀνταπεκρίθη τόσον ταχέως εἰς τὰς ἰδέας τῶν Γερμανῶν Θεολόγων, δὲν ἐκαλλιέργησε περαιτέρω τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς οὔτε ἤσκησεν ἐπὶ πολλὰ εἰσέτι ἔτη ἱεραποστολήν, διότι τότε ἀπρησχόλει ταύτην κατὰ κύριον λόγον ἢ διοργάνωσιν της καὶ ὁ πρὸς τοὺς περιβάλλοντας αὐτὴν Προτεστάντας προσηλυτισμός.

Τὴν Ἀμερικὴν ἠκολούθησεν τὸ Βέλγιον, ὅπου ὁ de Witt εἰς τὸ ἐν Βρυξέλλαις ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «Le mouvement des missions catholiques au Congo» ἐδημοσίευσε ἐν ἔτει 1911 ἄρθρον ἀναφερόμενον εἰς τὸ Ἰνστιτούτον Ἱεραποστολικῶν Ἐρευνῶν τῆς Γερμανίας. Ἐν ἔτος βραδύτερον ἐδημοσιεῦθη εἰς τὸ αὐτὸ περιοδικὸν ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Le mouvement actuel des idées le Domaine des missions catholiques».

Τὸ ἔτος 1912 ὁ Πέτρος Dahmen ἐδημοσίευσε εἰς τὸ ἐν Ἱρλανδίᾳ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «The Irish Theological Quarterly» ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «A New Science: Mission Science», ἀναφερόμενος εἰς τὰ ἐν Γερμανίᾳ ἐπιτεύγματα. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐν ὁ Ἱταλίᾳ G. B. Tragella τοῦ «Institut Pontifical des Missions Etrangères» τοῦ Μιλάνου ἐδημοσίευσε εἰς τὸ ἐβδομαδιαῖον περιοδικὸν «Le missioni cattoliche» ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Per una più diffusa cultura missionaria». Τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ Φραγκισκανὸς Αὐγουστῖνος Gemelli ἐδημοσίευσε εἰς τὸ αὐτὸ περιοδικὸν ἄρθρον, εἰς τὸ ὁποῖον συνίστα τὴν ἐπιστημονικὴν σπουδὴν τῶν ὑπὸ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἀσκουμένων ἱεραποστολῶν.

Εἰς τὸ ὑπὸ τῶν Ἰησοιτῶν ἐκδιδόμενον ἐν Ἰσπανίᾳ περιοδικὸν «Siglo» ἐδημοσιεῦθη τὸ ἔτος 1914 ἀνυπόγραφον ἄρθρον, ἀσχολούμενον εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν περὶ τὴν ἱεραποστολήν κίνησιν ἐν Γερμανίᾳ. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ Wiss-Oberlin μικρὰ ἐργασία συγκεϊμένη ἐξ 20 σελίδων ὑπὸ τὸν τίτλον: «Das missionsstudium, Ein dringerdes Bedürents der Gegenwart». Τέλος τὸ 1915 ὁ Ἰησοῦτης L. van Rijkevorsel ἐξέδωσε ἐν Nijmegen (Ὁλλανδίας) μικρὸν σύγγραμμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὑποστηρίζει τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπιστημονικῆς διερευνήσεως τῆς ἱεραποστολῆς. Ἡ εὐμενὴς ἀποδοχὴ, τὴν ὁποίαν τοῦτο ἐγνώρισε παρὰ τῶν Ὁλλανδῶν (δευτέρα ἐκδοσις τὸ 1917) συνετέλεσεν εἰς τὴν μεταξὺ αὐτῶν ταχεῖαν ἐξέλιξιν τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς. Εἰς τὴν Ἑλβετίαν τὸ 1917 ὁ Adelhelm Jann ἐγνώρισε δι' ἄρθρου, δημοσιευθέντος εἰς τὸ περιοδικὸν «Schweizer Rundschau» τὴν πρῶδον τῆς Γερμανικῆς ἐπιστήμης εἰς τὸν τομέα τῆς ἱεραποστολῆς.

Ξένη πρὸς τὴν ὄλην αὐτὴν κίνησιν παρέμεινεν ἡ Γαλλία. Τὸ περιβάλλον αὐτὴν κίνημα δὲν τῆς ἦτο βεβαίως ἄγνωστον, ἀλλ' οἱ περὶ τὴν ἱεραποστολὴν ἀσχολούμενοι οὐδὲν ἐπέδειξαν ἐνδιαφέρον, ἀντιθέτως μάλιστα τὸ ἀντιμετώπισαν μετ' ἰδιαιτέρας ἐπιφυλάξεως. Οἱ πρὸς τοῦτο συντρέχοντος λόγοι πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν μᾶλλον εἰς τὸ ἐπικρατοῦν τότε ἐν Γαλλίᾳ ἐθνικιστικὸν καὶ ἀντιγερμανικὸν πνεῦμα. Διὰ τὴν ἱστορίαν μόνον σημειοῦμεν τὰς δικαιολογίας, τὰς ὁποίας προέβαλλον οἱ G. Lapeyre καὶ E. Moura ὅπως ἀπορρίψουν τὴν ἐκ Γερμανίας προερχομένην ἰδέαν εἰς κοινὸν ἄρθρον των, δημοσιευθὲν εἰς τὴν «Revue du clergé Français»: «Germania docet: κατὰ συνέπειαν οὐδεμία πλέον ἐν Γερμανίᾳ προπαγάνδα διὰ τὴν ἱεραποστολὴν ἄνευ Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς. Τοῦτο εἶναι δι' ἡμᾶς τοὺς Γάλλους, ἱεραποστολούς ἐξ ἐνστίκτου, μία ἐκ τῶν πλέον περιέργων καὶ πλέον νέων ἀπόψεων τοῦ ἀγῶνος, ὁ ὁποῖος διεξάγεται μετὰ τοσαύτης ἐπιμονῆς καὶ μεθοδικότητος εἰς τὴν ἐτέραν τοῦ Ρήνου ὄχθην»⁸⁹.

Ἐπὶ τοῦ πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι τοῦ 1933

Ὁ ἐπὶ θύραις πρῶτος Παγκόσμιος Πόλεμος ἐκσπᾷ. Κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἱεραποστολὴν καὶ κατ' ἀκολουθίαν διὰ τὴν ἐπιστήμην αὐτῆς ὑποτονεῖ, δίδον τὸ προβάδισμα εἰς τὴν μαινομένην σύρραξιν. Ἄμα τῇ παρελεύσει τῆς καταιγίδος καὶ παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Γερμανία, ὡς ἤδη ἀνεφέρομεν, ἀπώλεσε τὰς ἀποικίας της καὶ κατὰ συνέπειαν τὰς ἱεραποστολάς της, τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἱεραποστολὴν δὲν ἐξακολουθεῖ μόνον ὑφιστάμενον, ἀλλὰ ἐκτείνεται ἔτι περισσότερον. Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μονάχου, ἀκολουθοῦν τὸ παράδειγμα τοῦ Münster, ἵδρυσεν εἰδικὴν Ἐδραν διὰ τὴν Ἱεραποστολὴν. Ὁ Schmidlin ἤρξατο ἄλιν δημοσιεύων τὰς ἐργασίας του. Τὸ 1919 ἐξέδωσεν εἰς Aachen μικρὰν ἐργασίαν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Missionswissenschaft und Missionspraxis» ἐκτάσεως 13 σελίδων. Εἰς τὸ ἔργον του αὐτό, τὸ ὁποῖον ἀρχικῶς ἐχρησίμευσεν ὡς εἰσῆγησι διὰ τὴν Ἐβδομάδα ἱεραποστολικῶν σπουδῶν ἐν Düsseldorf, διαλαμβάνει τὰ τῶν σχέσεων, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ὑφίστανται μετὰ τῆς πράξεως καὶ τῆς θεωρίας. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξέδωσεν ἐν Münster τὸ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου τυχὸν ἐπεξεργασίας ὀγκῶδες ἔργον του ὑπὸ τὸν τίτλον: «Katholische Missionslehre im Grundriss,» τὸ ὁποῖον κατελάμβανε περὶ τὰς 468 σελίδας. Τοῦτο ἐγνώρισε μετὰ τετραετίαν (1923) νέαν ἐκδοσιν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ θέμα τοῦ σκοποῦ τῆς ἱεραποστολῆς ἐπαναλαμβάνει τὰς αὐτὰς καὶ πρότερον ἀπόψεις του, δημιουργηθείσας κατ' ἐπίδρασιν τοῦ Warneck. Κατὰ παράκλησιν τῆς Catholic Students' Mission

89. Lapeyre, G., — Moura, E. L' Allemagne et les missions, ἐν: Revue du Clergé Français 1914 σελ. 711.

Crusade, ἡ ὁποία ιδρύθη τὸ 1917 ἐν Ἠνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς πρὸς διάδοσιν τῆς ιδέας τῆς ἱεραποστολῆς μεταξύ τῶν φοιτητῶν, ἐκδίδει ὁ Schmidlin περίληψιν τῆς εἰσαγωγῆς του εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς, καταλαμβάνουσαν ἑκτασιν 32 σελίδων⁹⁰. Τὸ ἰδιάζον εἰς τὴν περίληψιν ταύτην εἶναι ἡ νέα ὀρολογία, τὴν ὁποίαν χρησιμοποιεῖ, διὰ τὴν διαίρεσιν τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς. Ἐνῶ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν του ὠμίλει περὶ Missionstheorie καὶ Missionskunde, ἐνταῦθα ἐχρησιμοποίησεν ἀντιστοίχως τοὺς ὄρους: Missiologie καὶ Missiographie. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐκυκλοφόρησεν ὁ Schmidlin εἰς δευτέραν ἑκδοσιν τὴν «Εἰσαγωγὴν του εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς». Εἰς ταύτην ἐχρησιμοποίησε τὸν ὄρον Missionologie πρὸς ἀπόδοσιν κυρίως τῶν εἰς τὴν ἱεραποστολὴν ἀναφερομένων θεωρητικῶν θεολογικῶν θεμάτων.

Ὁ Ροβέρτος Streit ἐξέδωσεν ἐν ἔτει 1916 τὸν πρῶτον τόμον τῆς περιφήμου καταστάσης ἱεραποστολικῆς βιβλιογραφίας τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὸν τίτλον: «Bibliotheca Missionum»⁹¹, ἡ ὁποία συνεχίζει μέχρι σήμερον τὴν ἑκδοσὶν της⁹², καταλαμβάνουσα 26 τόμους. Ὁ δεύτερος τόμος ἐξεδόθη τὸ 1924, περιλαμβάνων τὴν ἀμερικανικὴν ἱεραποστολικὴν γραμματεῖαν τῶν ἐτῶν 1493-1699. Τὸ ἔτος 1923 ὁ Streit ἐξέδωσεν μικρὰν πραγματείαν ἐκ δύο τυπογραφικῶν ἀναφερομένην εἰς τὸ ἔργον τοῦ προμνησθέντος «Διεθνοῦς Ἰνστιτούτου δι' ἱεραποστολικὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας», εἰς τὴν ὁποίαν ὑποστηρίζει τὴν ἀνάγκην διερευνήσεως τῆς ἱεραποστολῆς ὡς ἰδιαιτέρας ἐπιστήμης. Ἡ ἐπιστήμη ὅμως αὕτη πρέπει νὰ βασίζεται εἰς τὴν ἀποκάλυψιν. Ἴδου αἱ ἀπόψεις του: «Ἡ ἱεραποστολὴ ἔχει τὰς ρίζας της εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀποκαλύψεως καὶ εἰς τὸ καθολικὸν δόγμα, ἐπ' αὐτῶν δὲ βασίζεται... Ὁδηγεῖται καὶ ὀργανοῦται κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Πρακτικῆς Θεολογίας καὶ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου. Οἱ ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων καὶ ἐκ τῶν θετικῶν διατάξεων προερχόμενοι νόμοι πρέπει νὰ ἐκτεθοῦν καὶ νὰ ἀναλυθοῦν συστηματικῶς.»⁹³.

Ἐκτὸς τῶν Schmidlin καὶ Streit, ἐμφανίζεται κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν καὶ ὁ Ἰωάννης Aufhauser. Οὗτος ἐξέδωσεν τὸ 1920 μικρὰν πραγματείαν ἐκ

90. Schmidlin, Joseph, Katholische Missionswissenschaft, Münster 1924.

91. Οὗτος περιλαμβάνει τὰ βασικὰ καὶ γενικῆς φύσεως ἔργα τῆς ἱεραποστολικῆς γραμματείας.

92. Ἀπὸ τοῦ 6ου τόμου (1931) συνέχισε τὴν ἑκδοσιν ὁ Ἰωάννης Dindinger, ἀπὸ δὲ τοῦ 22ου τόμου (1963) συνεχίζουν ταύτην οἱ Ἰωάννης Rommenkirchen καὶ Ἰωσήφ Metzler.

93. Streit, Robert, Das Internationale Institute für Missionswissenschaftliche Forschungen, Aachen 1923 σελ. 6.

δύο τυπγραφικῶν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Die Pelege der Missionswissenschaft an der Universität»). (β' ἔκδοσις τὸ 1925). Εἰς ταύτην ἀκολουθεῖ τὰς ἀπόψεις τοῦ Schmidlin. Τὴν αὐτὴν πραγματείαν ἀναθεωρημένην, ἐπηυξημένην καὶ ὑπὸ νέον τίτλον ἐδημοσίευσεν τὸ 1925⁹⁴. Ἐπίσης ὁ Κάρολος Hoffmann ἐδημοσίευσεν κατὰ τὸ 1921 εἰς τὸ περιοδικὸν «Stern der heiden» μικρὸν ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Mission und Wissenschaft». Ἀναλόγου περιεχομένου ἄρθρον ἐδημοσίευσεν κατὰ τὸ 1929 καὶ ὁ Θωμᾶς Ohm εἰς τὴν «Zeitschrift für Missionswissenschaft und Religionswissenschaft» ὑπὸ τὸν τίτλον: «Grundlegende Missionstheorie».

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω προμνημονευθέντων ἐπιστημόνων, οἱ ὅποιοι σὺν τοῖς ἄλλοις, ἡσχολήθησαν ἀπευθείας εἰς τὸ θέμα τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς, ἤρχισεν νὰ ἐμφανίζηται πλειὰς νέων ἐπιστημόνων, οἱ ὅποιοι διὰ διαφόρων συγγραφῶν ἐθεράπευσαν πλευρὰς τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιστήμης⁹⁵.

Ἀνάλογος κίνησις πρὸς τὴν Γερμανίαν ἐσημειώθη καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας. Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν ὁ Καπουτσίνοσ ἱερομόναχος πατὴρ Tarcisius ἐδημοσίευσεν τὸ 1920 εἰς τὸ ὀλλανδικὸν ἱεραποστολικὸν περιοδικὸν «Het Missiewerk» μικρὸν ἄρθρον, ἀναφερόμενον εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς. Τὸ 1925 ὁ Θεόδωρος Grentrup ἐξέδωκε τὸ περίφημον καταστὰν ἔργον τοῦ «Jus Missionarium», συγκείμενον ἐκ 544 σελίδων. Τὸ ἔργον αὐτὸ ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς, διότι ὡς πρὸς τὸν ὑπ' αὐτῆς τιθέμενον εἰς τὴν ἱεραποστολὴν σκοπὸν ἠκολούθησε διάφορον τῆς τοῦ Schmidlin ὁδόν, ἐπὶ τῆς ὁποίας βραδύτερον ἐβάδισεν ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐπιστήμη τῆς Ἱεραποστολῆς. Συγκεκριμένως ὁ Grentrup ὑπεστήριξεν, ὅτι σκοπὸς τῆς ἱεραποστολῆς εἶναι ἡ ἐμφύτευσις τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὑπονοεῖ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τοῦ Grentrup ἡ ἱεραποστολὴ ἀπευθύνεται οὐχὶ μόνον πρὸς τοὺς μὴ Χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς μὴ Ρωμαιοκαθολικούς. Τὸ 1928, ὡς ὄριμος καρπὸς τῶν ἐν Ὁλλανδίᾳ συντελεσθεισῶν προόδων εἰς τὸν τομέα τῶν ἱεραποστολικῶν ἐρευνῶν, ἰδρύεται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Louvain ἡ πρώτη ἐν Ὁλλανδίᾳ ἔδρα τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς. Τέλος τὸ 1931 ὁ Καπουτσίνοσ Κωνσταντῖνος Minderbroeder ἐδημοσίευσεν μικρὰν πραγματείαν ἐξ 64 σελίδων ὑπὸ τὸν τίτλον: «De Katholieke Missiegedachte».

Εἰς τὸ ἄνωρον τῆς Ὁλλανδίας Βέλγιον ὁ Πέτρος Charles ἐν τῇ προσπα-

94. A u f h a n s e r Joh.— 8, Missions und Religionswissenschaft an der Universität, Freiburg i. B. 1925.

95. Πρβλ. S c h m i d t, W., Mission und Wissenschaft, ἐν: Jahrbuch des Akademischen Missionsbundes, 4 (1923) σελ. 9-22, L o u i s, P e t e r, Katholische Missionskunde, Aachen 1924 (β' ἔκδοσις 1925), O h m, T h o m a s, Dogmatik und Mission, ἐν: Zeitschrift für Missionswissenschaft, 20 (1930) σελ. 1-24.

θεία του, ὅπως ἐκλαϊκεύση τὴν θεωρίαν τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς, ἀρχεται ἀπὸ τοῦ 1929 τῆς ἐκδόσεως μικρῶν μονογραφιῶν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Dossiers de l' Action Missionnaire». Εἰς αὐτὰ διαιρεῖ τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς εἰς τρία μέρη. Τὸ πρῶτον ἀναφέρεται εἰς τὴν σύγχρονον κατάστασιν, τὸ δευτέρον εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὸ τρίτον εἰς τὸ δίκαιον καὶ τὴν μεθοδολογίαν.

Εἰς τὴν Ἱταλίαν ὁ U. Mioni τὸ 1921 ἐξέδωσεν ἐν Μιλάνῳ τὸ πρῶτον «Manuale di Missionologia», συγκείμενον ἐκ 542 σελίδων. Ὁ Tragella ἐξέδωκε τὸ 1923 νέαν καὶ πληρεστέραν μελέτην περὶ τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς ὑπὸ τὸν τίτλον: «Missionologia». Οὗτος ὁμοίως διαιρεῖ τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς εἰς τρεῖς κλάδους, τὴν θεωρίαν, τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν σύγχρονον κατάστασιν. Τὸ 1928 ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ ἐν Μιλάνῳ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «La Scuola Cattolica» μακρὸν ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον: «La scienza delle missioni, Suo stato attuale». Βραδύτερον (1930) ἐδημοσίευσεν ἐν Μιλάνῳ διὰ τοὺς φοιτητὰς εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Avviamento allo Studio delle Missioni». Ὁ Καῖσαρ Carminati ἐξέδωκε τὸ 1925 δύο ἔργα ἐν Ρώμῃ ὑπὸ τοὺς τίτλους: «Breve corso di conferenze missionarie» ἐκ 213 σελίδων καὶ «Il problema Missionario, Manuale di Coltura e di Propaganda» ἐκ 693 σελίδων. Εἰς τὸ δευτέρον ἐξ αὐτῶν πραγματεύεται τὸ θέμα τῆς σωτηρίας τῶν ἐκτὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀνθρώπων.

Τέλος εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν Βαρκελώνῃ διοργανωθείσης Ἑβδομάδος Ἱεραποστολῆς ἐν ἔτει 1930, ἔκαμε τὸ πρῶτον τὴν ἐμφάνισίν του ὁ Pio de Mondreganes δι' ὁμιλίᾳς του, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἠσχολήθη εἰς τὸ θέμα τῶν δυνατοτήτων καὶ τῶν ὅρων τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς⁹⁶. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκυκλοφορήθη ἐν Ἰσπανίᾳ μετάφρασις τοῦ προμνημονευθέντος ἔργου τοῦ J. B. Tragella.

Εἰς τὰς ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης χώρας ὁ Ἀλβέρτος Perbal ἐδημοσίευσεν τὸ 1932 ἀνωνύμως εἰς τὸ ἐν Νέα Ὑόρκῃ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «The Catholic Missions» μακρὸν ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον: «What is Missiology».

Ἀπὸ τοῦ 1933 μέχρι τέλους τοῦ δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου.

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ ἡ Ἐπιστήμη τῆς Ἱεραποστολῆς γνωρίζει ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ κατακόρυφον πτώσιν. Ἔργα ὅπως οὖν ἄξια μνείας εἶναι ἡ μελέτη τοῦ H. Franke περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἐθνικῶν, τὴν ὁποίαν ἐξέδωσεν ἐν Paderborn τὸ 1937 καὶ τὸ κατὰ

96. Mondreganes Pio de, La Enseñanza científica de la Missiologia en la Carrera eclesiástica, ἐν: Bibliotheca Hispana.Missionum, 2 (1930) 7-21.

τὸ ἐπόμενονον ἔτος ἐκδοθὲν ἐν Βερολίνῳ ἔργον τοῦ F. Melzer ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ihr Sollt meine Zeugen sein ein Büchlein von der Mission».

Κατὰ τὴν αὐτὴν ὁμῶς περίοδον σημειοῦνται σημαντικαὶ ἐξειλιξίεις εἰς τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας. Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ὁ ἤδη μνημονευθεὶς Pio de Mondreganes ἐδημοσίευσεν τὸ 1932 εἰς τὸ περιοδικὸν τῆς Ἱεραποστολικῆς Ἐνώσεως τοῦ κλήρου ἐν Ἰσπανίᾳ «Illuminare» ἄρθρον περὶ τοῦ τί εἶναι ἡ Ἐπιστήμη τῆς Ἱεραποστολῆς. Τὸ ἐπόμενονον ἔτος ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Gumersindo de Escalante ἐξέδωσαν ἐν Victoria εὐρείας ἐκτάσεως ἔργον (526 σελ.) ὑπὸ τὸν τίτλον: «Manual de Misionologia». Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο διαφαίνεται σαφῶς ἡ ἀρχομένη στροφή τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς ἐκ τῶν ἀρχῶν τοῦ Schmidlin πρὸς τὴν ἐκκλησιολογικὴν θέσιν τῶν Grentrup καὶ Charles, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Ἱεραποστολῆς. Τιοιουτοτρόπως ὁ Mondreganes ἐκδέχεται δύο σκοποὺς τῆς Ἱεραποστολῆς, τὸν γενικόν, ὁ ὁποῖος εἶναι κατ' αὐτὸν ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν καὶ τὸν εἰδικόν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἐμφύτευσις τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ αὐτὸ ἐπίσης ἔτος (1933) ὁ Πέτρος Lumbreras ἐξέδωκε μικρὰν πραγματείαν 49 σελίδων μικροῦ σχήματος ὑπὸ τὸν τίτλον: «Las misiones theologicamente consideradas», ἡ ὁποία μετεφράσθη καὶ εἰς τὴν ἀγγλικήν. Τὸ ἐπόμενονον ἔτος ὁ Pio de Mondreganes ἐδημοσίευσεν μικρὸν ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφει τὸ κίνημα τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ Rommerskirchen ἐδημοσίευσεν τὸ 1935 εἰς τὸ περιοδικὸν «Guida» ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον: «Missionologia» ἔνθα ἀκολουθεῖ τὰς ἀπόψεις τοῦ Schmidlin. Ὁ G. Marbero ἐξέδωκεν εἰς Alba-Roma ἐν ἔτει 1939 τὸ ἔργον του «Le Missioni: Compendio di missionologia dottrinale-descrittiva ed operativa». Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου (1941) ὁ προμνημονευθεὶς Καῖσαρ Carminati ἐξέδωκεν ἐν Ρώμῃ τὸ πρῶτον μέρος τῆς Εἰσαγωγῆς του εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς ὑπὸ τὸν τίτλον: «Il problema missionario. Manuale di missionologia, parte I: Principi e aspetti dottrinali».

Εἰς τὸ Βέλγιον ὁ Charles συνέχισε τὰς ἐργασίας του. Τὸ 1938 ἐξέδωκεν εἰς πέντε τεύχη τὸν πρῶτον τόμον τῆς Εἰσαγωγῆς του εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὡς καὶ παλαιότερον τίτλον: «Les Dossiers de l' Action missionnaire». Τὸ 1942 ὁ René Lange ἐξέδωκεν ἐν Louvain τὴν μικρὰν μελέτην «Le Problème Théologique des Missions». Αἱ ἐν προκειμένῳ ἀπόψεις ἀκολουθοῦν τὰς τοῦ Charles. Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Nijmegen ἵδρυσεν ἐν ἔτει 1938 εἰδικὴν Ἐδραν τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἰδρύσεως ὁ Mulders ἐξεφώνησε λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον πραγματεύθη τὸ θέμα τῆς θεολογίας τῆς Ἱεραποστολῆς. Ὁ ὑπ' αὐτοῦ διδόμενος ὀρισμὸς εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς εἶναι ὁ ἀκόλουθος: «Ἡ μεθοδικὴ συστηματικὴ γνῶσις καὶ πραγμάτευσις τῆς διαδόσεως τῆς

πίστεως εἰς τὰς χώρας τῆς ἱεραποστολῆς, δηλαδή εἰς τὰς περιοχὰς ὅπου ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει φθάσει εἰς πλήρη ὠρίμανσιν»⁹⁷.

Τὸ 1938 νέα εὐρωπαϊκὴ χώρα εἰσέρχεται εἰς τὸν στίβον τῆς σπουδῆς τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς, ἡ Πολωνία. Ὁ Hugo Król ἐξέδωσεν εἰς Χάρκοβον σχετικὴν Εἰσαγωγὴν. Αἱ ἀπόψεις του ἀκολουθοῦν τὴν καθιερωμένην γραμμὴν τῶν μέχρι στιγμῆς ἱεραποστολικῶν θεωρητικῶν ἐρευνῶν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς θεολογίας.

Ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης μικρὰν πρόοδον εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς ἐσημείωσεν ὁ Καναδᾶς. Κατὰ τὴν συγκληθεῖσαν Ἑβδομάδα μελέτης τῆς ἱεραποστολῆς ἐν ἔτει 1934 ὁ Ἀλβέρτος Perbal ἀνέπτυξε θέμα εἰσαγωγικὸν εἰς τὰ προβλήματα ἱεραποστολῆς. Τέλος εἰς τὸ ἐν Καναδᾷ ἐκδιδόμενον «Bulletin de l' Union Missionnaire du Clergé» ὁ Λουδοβίκος Pagean ἐδημοσίευσεν ἐν ἔτει 1941 ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον: «Missiologie. Un plan d'ensemble», εἰς τὸ ὁποῖον πειράται νὰ καταδείξῃ τὰ πρὸς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς συνδεόμενα περίπλοκα προβλήματα.

Μετὰ τὸν Δεύτερον Παγκόσμιον Πόλεμον

Μετὰ τὸν Δεύτερον Παγκόσμιον Πόλεμον σημειοῦται πραγματικὴ ἀνθρῆσις τῶν ἱεραποστολικῶν σπουδῶν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας. Ἡ συστηματικὴ παρακολούθησις τούτων θὰ ἀπῆται ἰδιαιτέραν μελέτην. Ἐνταῦθα περιοριζόμεθα εἰς τὴν παρουσίαν τῶν κυριωτέρων συναφῶν ἔργων καὶ δὴ καὶ τῶν ἀσχολουμένων οὐχὶ εἰς ἐπὶ μέρους προβλήματα τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς, ἀλλ' εἰς τὴν καθόλου θεματολογίαν αὐτῆς.

Ὅπως ἐκπληκτικὴν πρόοδον σημειοῖ ἐν προκειμένῳ ἡ Γαλλία. Ἀπαρχὴν ταύτης ἀποτελεῖ τὸ ἔργον τοῦ γνωστοῦ θεολόγου Ἐρρίκου de Lubac, ὁ ὁποῖος, εὐθὺς μετὰ τὸν πόλεμον (1946), ἐξέδωσεν ἐν Παρισίοις εἰδικὴν μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον: «Le fondement théologique des missions». Τοῦτον ἠκολούθησεν ὁ ἐπίσης γνωστὸς θεολόγος Ἰωάννης Danielou, ὁ ὁποῖος ἐξέδωσεν ὁμοίως ἐν Παρισίοις τὸ 1951 τὸ ἔργον του «Le mystère du salut des nations». Οἱ δύο οὗτοι μεγάλοι θεολόγοι τῆς Γαλλίας ἔδωσαν τρόπον τινὰ τὸ ἔναυσμα τῶν ἐπιστημονικῶν ἱεραποστολικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ. Ταχέως εὔρον πολλοὺς μιμητάς. Ὁ Ἀνδρέας Rétif ἐμελέτησε τὰς ἱεραποστολικὰς ιδέας τῶν παπῶν, δημοσιεύσας τὰ πορίσματά του εἰς ἰδιαιτέρον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Introduction à la doctrine pontificale des missions» (Paris 1953). Ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Vers une Théologie missionnaire» ἐδημοσιεύθη τὸ 1956 ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Bruls εἰς τὸ περιοδικὸν «Eglise Vivante». Τὸ 1957 ὁ Ch. Couturier ἐξέδωσεν ἐν Παρισίοις μικρὸν ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον: «Mis-

97. Mulders, A l p h., Missiologie en Oosterche Theologie, Nijmegen-Utrecht 1936 σελ. 4.

sion de l' Eglise». Ἐνταῦθα δεόν νά μνημονευθῆ τὸ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ N. Dunus εἰς τὸ περιοδικὸν «Parole et Mission» ἐνδιαφέρον ἄρθρον τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον: «Perspectives d' une théologie missionnaire». Ἄξιον ὁμοίως μνημονεύσεως εἶναι τὸ εἰς τὸ «Parole et Mission» κατὰ τὸ 1959 δημοσιευθὲν ἄρθρον τοῦ P. A. Liégé ὑπὸ τὸν τίτλον «Autour de la définition théologique de la mission». Ὁ A. M. Henry ἐξέδωκεν εἰς Παρισίους τὸ 1959 τὴν μελέτην του: «Esquisse d' une théologie de la mission». Τέλος τὸ 1960 ἐξεδόθησαν δύο νέα ἔργα ἀφ' ἑνὸς τοῦ L. M. Dewaill «Envoys du Père» καὶ μὲ ὑπότιτλον «Mission et apostolicité» καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ ἤδη μνημονευθέντος A. Rétif «Initiation à la mission».

Εἰς τὸ Βέλγιον ὁμάς λαϊκῶν, ἀποτελουμένη ὑπὸ τῶν A. Chavasse, H. Denis, J. Frisque καὶ R. Garnier ἐδημοσίευσεν τὸ 1955 ὁμαδικὸν ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον: «Eglise et apostolat». Ὁ ἤδη εἰς ἡμᾶς γνωστὸς P. Charles ἐκυκλοφόρησε τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐν Bruges τὰς «Études missiologiques». Ἄξιον μνημονεύσεως εἶναι τὸ ἄρθρον τοῦ J. Frisque, ὑπὸ τὸν τίτλον «Pour une théologie de la mission», τὸ ὁποῖον ἐδημοσίευσεν τὸ 1960 εἰς τὸ περιοδικὸν «La Revue Nouvelle». Τέλος ὁ L. Cerfaux ἐδημοσίευσεν εἰς Tournai ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον: «Discours de mission».

Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ὁ ἤδη μνημονευθεὶς A. Mulders ἐξέδωκε τὸ 1950 εἰς δευτέραν ἔκδοσιν ἐν Bussum τὴν Εἰσαγωγὴν του εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Ἱεραποστολῆς. Ἐπίσης τὸ 1962 ἐξέδωκεν ἐν Hilversum-Antwerpen ὀγκῶδες ἔργον (475 σελ.) ὑπὸ τὸν τίτλον: «Missiologisch Bestek. Inleiding tot de Katholieke Missiewetenschap».

Εἰς τὴν Ἑλβετίαν ὁ Ἄνδρέας Seumois ἐξέδωκεν ἐν ἔτει 1952 εἰς Schöneck-Beckenried τὴν «Introduction à la missiologie»⁹⁸. Τὸ ἀξιόλογον τοῦτο ἔργον ἀποσκοπεῖ κυρίως εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς μεθόδου τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς χωρὶς νά ὑπεισέρχεται εἰς τὴν πραγματεύσασιν τῶν ἐπιμέρους θεμάτων. Ἡ ὑπὸ τοῦ Seumois προτεινομένη διαίρεσις τῆς Ἐπιστήμης τῆς Ἱεραποστολῆς γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν οἰκείων πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν θωμιστικῶν ἀρχῶν. Ἐπίσης τὸ 1955 ἐξέδωκεν εἰς Luzern ὁ R. Mengis τὸ πρὸς τὴν Ἱεραποστολὴν σχετιζόμενον ἔργον του ὑπὸ τὸν τίτλον «Der Heilswille Gottes».

Εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ I. Paulon ἐξέδωκεν ἐν Ρώμῃ τὸ 1948 ἔργον, ἀναφερόμενον εἰς τὸ μεγάλως ἀπασχολῆσαν τὴν ρωμαιοκαθολικὴν ἐπιστημονικὴν Ἱεραποστολικὴν φιλολογίαν πρόβλημα τοῦ σκοποῦ τῆς Ἱεραποστολῆς, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Plantatio Ecclesiae. Il fine specifico delle missioni». Ὁ S. Paventi ἐξέδωκεν ἐν Ρώμῃ τὰ ἔτη 1949 καὶ 1950 τὰ ἐξῆς ἔργα ἀντιστοίχως: «La

98. Πρὸ αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν τὸ 1948 εἰς τὸν αὐτὸν τόπον τὴν λίαν ἀξιόλογον μελέτην του ὑπὸ τὸν τίτλον «Vers une définition de l' activité missionnaire».

Chiesa missionaria. Manuale di missionologia dottrinale» καὶ «La Chiesa missionaria. Manuale di cooperazione missionaria e di missionografia» Ἐνταῦθα δέον νὰ σημειωθῇ καὶ ἡ ἐν Ρώμῃ ἐκδοθεῖσα τὸ ἔτος 1949 ἐργασία τοῦ Αἰμιλίου Athanase: «Apostolat missionnaire». Τὸ 1958 ὁ D. Cazarzi ἐξέδωσεν εἰς Parma δίτομον ἔργον ὑπὸ τοὺς τίτλους διὰ τὸν I καὶ II τόμον: «Lineamenti di dommatica missionaria» καὶ «Teologia delle missioni estere». Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκυκλοφόρησε τὸ ἔργον τοῦ Μεθοδίου da Nembro: «Missionologia» ἐν Ρώμῃ. Τέλος «Breve Corso di Missionologia» ἐξέδωσεν εἰς Padova τὸ 1964 ὁ P. A. Cracco.

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ὁ Pio de Mondreganes ἐκυκλοφόρησε τὸ 1951 εἰς 4ην ἔκδοσιν τὸ ἔργον του «Manuale de misionologia». Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1958 ὁ Angel Santos Hernandez ἤρχισεν ἐκδίδων σειρὰν ἱεραποστολικῶν ἔργων, τὸ σημαντικώτερον τῶν ὁποίων εἶναι τὸ ἐν Santander κατὰ τὸ ἔτος 1961 δημοσιευθὲν ἔργον του ὑπὸ τὸν τίτλον «Misionologia. Problemas introductorios y Ciencias Auxiliares», συγκείμενον ἐκ 570 σελίδων.

Εἰς τὴν Πορτογαλίαν ὁ Ἐδουάρδος Ospina ἐξέδωσεν ἐν Bogotà τὸ 1957 συλλογικὸν ἔργον Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Iaveriana (Bogotá) ὑπὸ τὸν τίτλον: «Manual de Misiologia Catholica», ὁ δὲ A. da Silva Rego ἐξέδωσεν ἐν Λισαβώνῃ τὸ 1956 τὸ ἔργον του «Curso de Missionologia». Νέα ἔκδοσις συμπληρωμένη ὑπὸ τὸν τίτλον «Licoes de missionologia» ἐκυκλοφορήθη ἐν Λισαβώνῃ τὸ ἔτος 1961.

Εἰς τὴν Γερμανίαν ἔχομεν κυρίως τὰ ἔργα τοῦ Θωμᾶ Ohm, τὰ ὁποῖα κορυφοῦνται εἰς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1962 ἐν Freiburg i. B. ἐκδοθεῖσαν ὀγκώδη θεωρίαν τῆς ἱεραποστολῆς ὑπὸ τὸν ἐκ τῆς συναφοῦς πρὸς ἱεραποστολὴν ἐντολῆς τοῦ Κυρίου τίτλον «Machet zu Jüngern alle Völker». Ἄξιον μνημονεύσεως ἐπίσης τυγχάνει τὸ μικρὸν ἔργον τοῦ Καρόλου Müller: «Die Weltmission der Kirche», τὸ ὁποῖον ἐξέδωσεν ἐν Aschaffenburg τὸ ἔτος 1960. Ἐπίσης τοῦ Walbert Bühlman: «Der ewige Auftrag in der heutigen Zeit», ἐκδοθὲν ἐν Μονάχῳ τὸ 1960. Εἰς τὴν Αὐστρίαν ὁ S. Kasbauer ἐξέδωσε τὸ 1956 τὸ ἔργον του «Missionskenntnis, Missionsliebe, Missionstat», ὁ δὲ J. Funk τὸ 1958 τὴν Εἰσαγωγὴν του εἰς τὸ δίκαιον τῆς ἱεραποστολῆς. Ὁ Ἑρρῖκος Möllers ἐξέδωσεν ἐν Kaldenkirchen τὸ 1961 τὴν ἀξιόλογον μονογραφίαν «Die Mission in dogmatischer Sicht». Τέλος ὁ Ἀντώνιος Freytag τὸ ἐπόμενον ἔτος εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἐδημοσίευσε τὴν μελέτην του «Mission und Missionswissenschaft».

Διὰ τὴν Γερμανίαν σημειοῦμεν δύο ἄρθρα τοῦ J. A. Otto, δημοσιευθέντα τὸ 1965 εἰς τὸ περιοδικὸν «Katholische Missionen» ὑπὸ τοὺς τίτλους: «Missionsbemerkungen zu ihrer theologischen Vertiefung» καὶ «Missionsersatz. Bemerkungen zu einer Theologischen Begründung der Mission». Τέλος μνημονεύομεν τὸ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐν «Neue Zeitschrift für Missions-

wissenschaft) δημοσιευθὲν ἄρθρον τοῦ Ἰωσήφ Amstutz ὑπὸ τὸν τίτλον: «Überlegungen zur Theologie der Mission auf Grung der Dogmatischen Konstitution über die Kirche».

Εἰς τὸν Καναδᾶν κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν βλέπουν τὸ φῶς τρία ἔργα. Ὑπὸ τοῦ J. E. Champagne ἐκδίδεται τὸ 1947 εἰς Ottava τὸ «Manuel d' Action missionnaire», ὑπὸ τοῦ F. Jetté, τὸ 1950 ἐπίσης εἰς Ottava τὸ «Qu' est-ce que la missiologie» καὶ ὑπὸ τοῦ E. Loffeld τὸ 1956 εἰς Rhenen τὸ «Le problème cardinal de la missiologie et des missions catholiques».

Τέλος εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ἐκυκλοφορήθη τὸ 1958 ὑπὸ τοῦ F. L. Murphy ἐκλαϊκευτικὴ ἔκδοσις ὑπὸ τὸν τίτλον «Teach ye all Nations. The Principles of Catholic Missionary Work». Ὁ Ronan Hoffman ἐδημοσίευσεν εἰς «The Homiletical and Pastoral Review» τὸ 1963 τὸ ἄρθρον «Toward a Mission Theology». Τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ Κύριλλος Papali εἰς τὸ ἐν Ρώμῃ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «Euntes Docete» ἐδημοσίευσε μακρᾶς ἐκτάσεως ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «The Theology of Mission». Εἰς Maryknoll (Νέα Νὺρκη) τὸ 1965 ὁ William J. Richardson ἐπέβλεψε τὴν ἔκδοσιν ἑνὸς συμποσίου ὑπὸ τὸν τίτλον «The Modern Mission Apostolate: A Symposium». Εἰς αὐτὸ ἐδημοσιεύθησαν μελέται ποικίλου περιεχομένου, αἱ ὁποῖαι ἀντιμετωπίζουν καὶ θέματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἱεραποστολῆς.

(Συνεχίζεται)